ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ СЕРВІСІВ ВЕБ 2.0

Менякіна М.С.

Актуальним напрямком роботи на сьогоднішній день є створення учнівських, студентських і викладацьких спільнот на базі мережевих сервісів Веб 2.0 та можливості, які відкривають для спільної діяльності соціальні сервіси.

Віртуальні спільноти — це спільноти, у яких люди спілкуються один з одним за допомогою інформаційної мережі Інтернет, яка виступає в ролі інформаційного середовища, у якому люди й програми обмінюються повідомленнями. Навчання визначається інструментами й об'єктами, які використовує учень. Дії над об'єктами або «навчання через дію» вимагають спілкування, яке в процесі навчання має першочергове значення. Найважливішою складовою навчання є діяльність, яка повинна бути спрямована на досягнення реального, конкретного результату завдяки використанню відповідних матеріалів, засобів і технологій.

З розповсюдженням сервісів Веб 2.0 усе більше уваги приділяється формам мережевої співпраці і тим простим діям з управління, видозміни і копіювання, які здійснюють учні в мережі. Сервіси відкривають нові можливості для діяльності, до якої надзвичайно легко залучаються люди, що не володіють ніякими спеціальними знаннями в галузі інформатики. Нові форми діяльності пов'язані як з пошуком у мережі інформації, так і створенням і редагуванням власних цифрових об'єктів — текстів, фотографій, програм, музичних записів, відеофрагментів. Облаштування особистого інформаційного простору вимагає невеликих, але постійних зусиль. Мережа перестала бути середовищем передавання інформації і транспортним каналом постачання знань. Вона стала місцем, де учні знаходяться постійно, де вони здійснюють дії за допомогою соціальних сервісів, що допомагають думати і діяти разом. Наша практика повсякденних дій змінюється, і ми весь час вчимося і перенавчаємося здійснювати прості дії — читати новини, шукати інформацію, класифікувати і ділитися знайденим.

Веб 2.0 як рух є скоріше соціальним, ніж технологічним феноменом. Він передбачає активну участь людей у наповненні мережі матеріалами, в обміні своїми навичками й уміннями. І нині дуже важливою є відкритість учасників руху, їхня готовність ділитися своїми матеріалами, знаннями й уміннями.

Існує безліч **класифікацій сервісів Веб 2.0**, але найбільш простою є класифікація за способом користування:

1. Мережеві щоденники (http://www.blogger.com/).
2. Спільний пошук інформації.
3. Спільне зберігання закладок.
4. Спільне зберігання медія файлів: фотографії, схеми, малюнки; презентації, відео, документи, карти знань, аудіозаписи (рис. 1).
5. Спільне редагування документів, електронних таблиць.
6. Колективне редагування гіпертекстів (ВікіВікі).

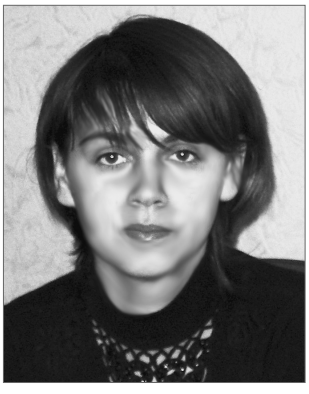

До основних **педагогічних можливостей сервісів Веб 2.0** можна віднести такі.

- Використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних ресурсів. Під час поширення соціальних сервісів відбувається накопичення матеріалів, які можуть бути використані з навчальною метою.
- Самостійне створення мережевого навчального змісту. Людина може не тільки одержати доступ до інформаційних ресурсів, але й взяти участь у формуванні власного мережевого контенту, тобто відбувається інформаційне наповнення мережі Інтернет.
- Засвоєння інформаційних концепцій, знань і навичок. Відкриваються нові можливості для діяльності, у яку легко втягуються люди, що не володіють спеціальними знаннями з інформатики.
- Спостереження за діяльністю учасників спільноти практики.
- Створення навчальних ситуацій, у яких ми можемо спостерігати й вивчати недоступні раніше феномени.

Рис. 1

Розглянемо деякі соціальні сервіси Веб 2.0 як засоби освітньої діяльності:

Блог — *від англ.* Web-loging (блогінг) — вхід у «світове павутиння», де людина веде свою колекцію записів. Це особисті записи, що нагадують щоденник. Кожне повідомлення, опубліковане всередині блога, має свою URL-адресу, за якою до повідомлення можна звернутися.

Педагогічні можливості:

- можливість роботи в мережевих проектах для відображення ходу роботи та результатів діяльності;
- забезпечує високий рівень інтерактивності;
- забезпечує високий рівень захисту від стороннього впливу.

Можливості використання в педагогічній практиці:

- використання як майданчика для педагогічних дискусій;
- можливість консультування та отримання додаткових знань;
- можливість створення педагогічних «віртуальних мереж» (теги);
- можливість використання для дистанційного курсу (щоденник);
- шкільні щоденники XXI ст.

Соціальні закладки. Використовуючи сервіси колективного зберігання закладок, зареєстрований користувач, мандруючи мережею Інтернет, може залишати в системі посилання на веб-сторінки, що його зацікавили. Робить він це так само, як це робиться зі звичайними закладками.

Особливості:

- закладки можна додавати з будь-якого комп'ютера, під'єднаного до мережі Інтернет;
- колекція закладок буде доступною з будь-якого комп'ютера;
- кожна закладка має бути позначена одним або декількома мітками-категоріями.

Нині є великий вибір соціальних сервісів, які пропонують користувачам зберігати свої закладки:

БобрДобр — http://www.bobrdobr.ru. Соціальний сервіс дає можливість користувачам зберігати колекцію своїх закладок-посилань на веб-сторінці. Зберігання закладок на БобрДобр надає можливість зручного доступу до них з будь-якого комп'ютера з будь-якої точки світу, як самому користувачеві, так і іншим людям. Водночас користувач має можливість вирішити, кому і в якому обсязі надати доступ до своїх закладок;

Румарк — http://rumarkz.ru/ — російськомовний сервіс соціальних закладок.

Як використовувати в педагогічній практиці?

- Джерело навчальних матеріалів. Система зберігання закладок спочатку припускає взаємодію користувачів. Ви можете вести пошук посилань, що цікавлять, не тільки всередині своїх особистих закладок, але і всередині всього масиву закладок, який розмістили на сервері всі користувачі сервісу. Система дозволяє виявляти цікаву інформацію в абсолютно несподіваних місцях, користуватися досвідом людей, які шукали схожі об'єкти.
- Сховище посилань на навчальні матеріали. Учителі можуть разом вести пошук необхідних матеріалів.
- Карти знань. Додаткові сервіси дозволяють представити системи закладок, як карти знань та інтересів. На базі таких сервісів може бути організована навчальна діяльність.
- Нові компетентності. Створення для навчання сприятливого середовища для залучення студентів і школярів в пошукову і дослідницьку діяльність нового типу, коли навчання, пошук, написання текстів і класифікація різних цифрових об'єктів, опис тексту — повсякденна діяльність. Шукаємо або пишемо — ми повинні думати про те, як ми потім знайдемо цей документ. Точніше, ми вже не повинні про це думати, якщо ми у своїй повсякденній культурі виробили в собі звичку відзначати і класифікувати.

Соціальні сервіси для збереження мультимедійних ресурсів — засоби мережі Інтернет, які дозволяють безкоштовно зберігати, класифікувати, обмінюватися цифровими фотографіями, аудіо- і відеозаписами, текстовими файлами, презентаціями, а також організовувати обговорення ресурсів.

Колективне редагування гіпертекстів. «Вікі-вікі» від гавайського «швидко-швидко».

Вікі-вікі — середовище для швидкої гіпертекстової взаємодії — персональний та груповий інформаційний помічник, що допомагає пов'язувати сторінки і фрагменти бази даних. Радикальна модель колективного гіпертексту — можливість спільного редагування http://uk.wikipedia.org/ (рис. 2).

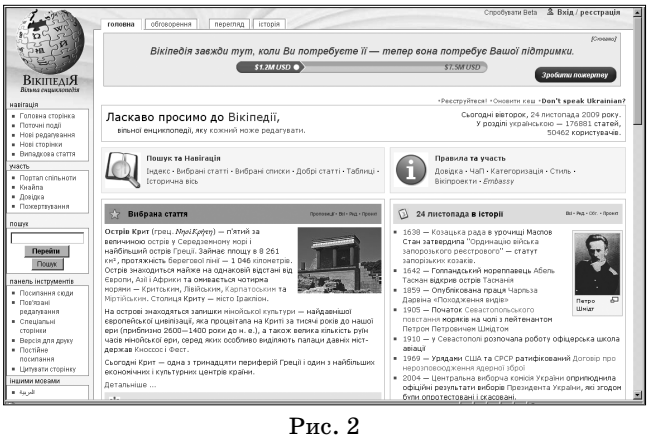

Рис. 2

Дидактичні можливості вікі-середовища:

- доступність та легкість створення та редагування статей (гіпертекст);
- можливість спільного редагування статей;
- високий рівень інтерактивних ресурсів для дистанційного навчання;
- можливість проведення навчальних телекомунікаційних проектів з високим рівнем інтерактивності;
- можливість публікації методичних матеріалів;
- спільне редагування створення та розміщення методичних розробок.

Соціальний сервіс ВікіВікі можна **використати у педагогічні практиці** по-різному.

- Подання, розширення й анотування навчальних матеріалів. Можливість залишати замітки й анотації на полях лекції або першоджерела. Кожна стаття в Медіавікі пов'язана зі сторінкою обговорення, що може розглядатися як додатковий або зворотній бік статті. На цьому боці статті всі зацікавлені учасники можуть залишати свої коментарі й вести обговорення. Електронний варіант подання навчальних матеріалів дає можливість простежити зв'язки між текстами.
- Спільне створення віртуальних краєзнавчих та екологічних екскурсій школярами й студентами.
- Колективне створення творчих робіт — казок, віршів, есе.

- Колективне створення вчительських, студентських і шкільних енциклопедій. Прикладом є проект «Летописи.ру» — http://letopisi.ru/.

Соціальні фотосервіси. Флікр — *від англ.* flick — легкий ривок, клік, спалах. Flickr — це соціальний сервіс, призначений для зберігання й подальшого особистого або спільного використання цифрових фотографій. Це веб-сайт для розміщення фотографій, їх обговорення та архівування. Популярний завдяки зручній та простій системі завантаження та пошуку фотографій. Дозволяє створювати тематичні групи, соціальні мережі. http://flickr.com/.

Можливості:

- обмежити доступ до своїх фото;
- встановити умови використання фото;
- супроводжувати свої фото коментарями;
- ставити до кожного фото мітки (теги), які дозволяють знаходити фото в архівах Flickr за темою, місцем або предметом, присутніми на фото;
- позначати певні фрагменти фото з коментарем;
- прив'язувати фото до місця зйомки або місцезнаходження об'єкта на географічній карті з великою точністю розмістити кожне своє фото в 10 тематичних групах.

Можливості використання у педагогічній практиці:

- джерело навчальних матеріалів — фотографії розміщуються на сервері Флікр, надається можливість їх використання у творчих, некомерційних цілях;
- сховище навчальних матеріалів. Користувач може розмістити на віддалений сервер 100Мб фотографій щомісяця;
- спосіб вивчення карт знань.

Карти знань (*англ.* Mind map) — спосіб зображення процесу спільного системного мислення за допомогою схем. Перспективним відкритим середовищем для створення карт знань на локальній машині і подальшого розміщення цих карт на різних мережевих сервісах є середовище http://ru.wikipedia.org/ wiki/ FreeMind. FreeMind — вільна програма для створення карт знань.

Геосервіси — сервіси мережі Інтернет, які дозволяють знаходити, помічати, коментувати, забезпечувати фотографіями різні об'єкти в будь-якому місці Земної кулі з достатньо високою точністю. Геосервіси викликають зацікавлення в учителів, а особливо в учнів не тільки для уроків географії. Вони можуть виявитися цікавими для роботи в телекомунікаційних проектах.

Геосервіс ВікіМапія http://wikimapia.org — редагована інтерактивна карта (рис. 3).

Геосервіс «Панораміо» http://panoramio.com — сервіс призначений для нанесення на карту світу назв і фотографій локальних об'єктів. Наприклад, невеликих озер, мостів, залізничних станцій, окремих будинків. Можна визначати відстані, площі земельних ділянок.

Завдяки розвитку мережевих сервісів ми отримуємо можливість спостерігати в мережі інтелектуальну діяльність інших людей. Ми можемо тепер не тільки читати тексти та звіти, які вони пишуть, але й спостерігати, як вони шукають інформацію, як вони класифікують створене й знайдене, як вони використовують інформаційні сервіси. Веб 2.0 вимагає постійного та стабільного доступу до мережі Інтернет. Більшість шкіл і шкільних адміністраторів ставляться з підозрою до мережевої онлайнової діяльності вчителів та учнів, і встановлює бар'єри на шляху використання Всесвітньої павутини. Тому існують проблеми, з якими зіштовхується Веб 2.0 у стінах школи.

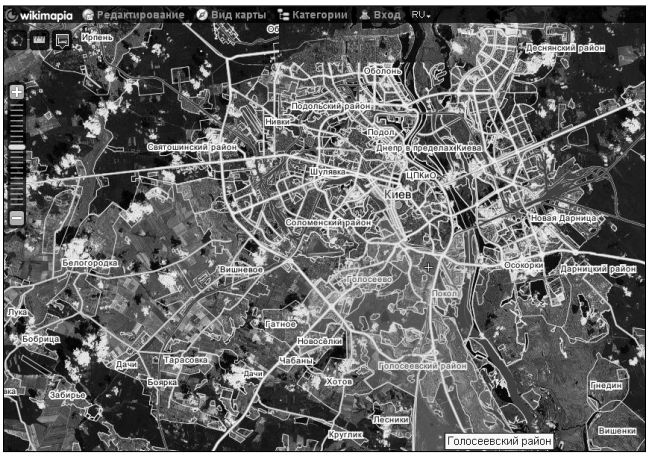

Рис. 3

Один із наслідків розповсюдження Веб 2.0 — можливість вибору і розуміння, що сервіси це — дружні засоби, які ми можемо використовувати на свій розсуд. Це — не середовище, у якому ми можемо знайти і скачати інформацію, це скоріше платформа, на базі якої ми можемо спілкуватися з іншими людьми, використовуючи всі можливі мультимедійні ресурси.

У рамках реалізації міжнародної програми Intel «Навчання для майбутнього» у Донецькому обласному інституту післядипломної освіти, а саме в організації роботи очно-дистанційних курсів планується використовувати мережеві щоденники (блоги) для відображення ходу роботи та результатів діяльності вчителів, що проходять навчання за очно-дистанційною формою. Для керівників РМО планується використовувати блоги для обміну інформацією між засіданнями, створення банку методичних розробок учителів МО, для проведення опитувань. У загальноосвітньому закладі можливо використовувати блог для роботи з батьками (класному керівнику, учителям, психологам), розміщувати об'яви та пропозиції для обговорення, анкети для опитування.

На курсах підвищення кваліфікації планується ознайомити слухачів з можливостями використання сервісів Веб 2.0, а саме з принципами роботи із соціальними закладками, пошуковими системами, можливостями створення карт знань, спільним зберіганням медія-файлів. Запропоновано постійно діючий семінар щодо впровадження сервісів Веб 2.0 у педагогічну діяльність учителя.

Література

1. *Патаркін Є.Д.* Створення учнівських, студентських і викладацьких спільнот на базі мережевих сервісів Веб 2.0. — К.: НМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2007. — 88 с.
2. *Круподерова Е.П., Короповская В.П.* Социальные сервисы Веб 2.0: Методические рекомендации. — Н.Новгород: Изд-во ВГИПУ, 2008. — 87 с.
3. http://ru.wikipedia.org.
4. www.eduwiki.uran.net.ua.
5. http://www.wiki.iteach.ru.
6. http://www.itlt.edu.nstu.ru/.
7. http://www.ua-admin.com/uanet/.